

Socialdemokraterna

FÖR HELA

VÄSTMANLAND

Politiskt förord.....	2
Kompetens för framtiden	3
Bättre arbetsmiljö och villkor	3
Fler ska få möjlighet till vidareutbildning och kompetensutveckling.....	4
Ett hållbart arbetsliv.....	4
En sjukvård i förändring.....	6
Nära vård.....	6
Jämlik vård	7
Vård ska ges i tid.....	9
Bekämpa psykisk ohälsa	10
Tandhälsa	11
Region Västmanland – en region för hållbar tillväxt	14
Kultur, folkbildning och idrott – för ett levande Västmanland	15
Välfärd och folkhälsa.....	16
En klimat- och miljösmart region	16
Säkerhet och beredskap	17
Kollektivtrafik och infrastruktur.....	18
Digital infrastruktur	19
En effektiv verksamhet av god kvalitet	21
Ekonomi.....	21
Uppdrag.....	22
Socialdemokraternas förslag till fullmäktiges beslut	32
Fullmäktiges beslut om uppdrag.....	33

Politiskt förord

Region Västmanlands verksamhet är oerhört viktig för alla som bor här. Vi socialdemokrater har under många år arbetat med att se till att vår verksamhet håller hög kvalitet i jämförelse med andra och inom många områden har vi lyckats bra. Vi har en sjukvård med goda medicinska resultat. Vi har kortare väntetider än de flesta.

De senaste årens starka ekonomiska resultat ger oss dessutom ett utrymme för att göra ekonomiska satsningar inom prioriterade områden. Men styrkepositionerna urholkas av försämrad ekonomiskt läge och ogenomtänkta politiska reformer. Vi känner en stor oro för hur det moderatledda styret och Sverigedemokraterna agerar. Brist på agerande alternativt felaktiga prioriteringar riskerar leda till betydande försämringar för västmanlänningarna samtidigt som de ekonomiska underskotten accelererar. Risken är uppenbar att fler patienter får vänta längre, att vår höga medicinska kvalitet försämras och att de ekonomiska underskotten ökar. Region Västmanland kan bättre! Den ekonomiska situationen som präglar hela världsekonomin slår hårt mot Region Västmanland och länets invånare. Den moderatledda regeringen har med stöd av Sverigedemokraterna valt att inte kompensera regionerna för de ökade kostnader som uppkommer på grund av att inflationen skenat. Det går inte att bortse från utmaningarna vi står inför. Men vi är övertygade om att det går att förbättra och utveckla verksamheten ytterligare även i ekonomiskt besvärliga tider. Vi kan förbättra sjukvårdens kvalitet och tillgänglighet, bli en attraktivare arbetsgivare och se till att kollektivtrafiken är trygg och pålitlig, och det var du än bor i Västmanland.

Personalen i Region Västmanland är vår viktigaste resurs. Att värna personalen och deras villkor är prioritet för oss socialdemokrater. Vi gör tydliga satsningar på att rekrytera och behålla personal. En hållbar lönepolitik och satsningar på att vidareutbilda redan anställd personal är avgörande för att vi ska klara av att rekrytera den kompetens som krävs.

Våra gemensamma skattepengar ska gå till det de är avsedda för det vill säga satsningar på en välfungerande välfärd som kommer invånarna till del. Regionen behöver säkerställa att vi har system som säkerställer att oseriösa aktörer och organiserad brottslighet inte förkommer i vår verksamhet.

Det är viktigt att vi prioriterar säkerhet och beredskapsfrågor. Det handlar om att värna människors liv och hälsa och se till att våra viktigaste funktioner fungerar också under en kris.

God infrastruktur och fungerande kollektivtrafik är ett grundfundament för hela länets utveckling. I nuläget är det allt för många resenärer på våra perronger som väntar på tåg som aldrig kommer, begreppet gå som tåget har fått en ny innebörd. Kollektivtrafiken måste vara mer pålitlig och fungera i hela länet om vi ska nå vårt mål att fler ska välja att åka med kollektivtrafiken. Vi är många aktörer som arbetar för Västmanlands utveckling. Den här regionplanen är Socialdemokraternas sätt att beskriva hur vi de närmaste tre åren vill möta regionens utmaningar och utveckla vårt län.

Kompetens för framtiden

Region Västmanlands största utmaning är klara av att rekrytera och behålla personal. Genom ett strukturerat arbetssätt identifieras kompetensbehov och insatser prioriteras allt för att stärka våra möjligheter att ha en långsiktigt stabil bemanning. Hälso- och sjukvården står inför den största utmaningen då majoriteten av bristkompetenserna återfinns där. Vi har en demografisk utveckling med allt fler äldre men även en urbanisering där fler söker sig till större städer. Då det finns ett samband mellan ålder och behov av sjukvård kommer en allt högre andel av befolkningen att behöva ta vårdens tjänster i anspråk.

Att minska sjukfrånvaron och nå målet om en stabil och låg nivå av sjukfrånvaro är helt nödvändigt. För att vara framgångsrika behöver vi vidta åtgärder kopplade till aktiviteter för en hälsofrämjande arbetsplats. Utmaningarna inom olika verksamheter i regionen varierar, så det kommer att krävas riktade insatser baserade på förutsättningar för varje verksamhet, exempelvis satsningen vi gör på att säkerställa tillgången på specialister inom olika områden. Ett annat viktigt område att fokusera på är jämställdhet. Vi måste bli bättre på att identifiera och åtgärda skillnader i vår arbetsmiljö och ohälsa.

Bättre arbetsmiljö och villkor

Fler behöver söka sig till vårdrken. För att de som utbildar sig till vårdrken ska välja Västmanland behöver medarbetarnas arbetsmiljö och villkor förbättras. Region Västmanlands medarbetare ska ha konkurrenskraftiga löner. Med det som utgångspunkt ska en kartläggning genomföras och handlingsplaner tas fram med berörda fackförbund. Vi vill också att Region Västmanland hittar ett tydligt, långsiktigt och hållbart system för att kompensera vidareutbildning, erfarenhet och mentorskap. Många medarbetare i Region Västmanland har fysiskt och psykiskt tunga arbeten. Därför är det extra viktigt att regionen ger medarbetarna goda möjligheter till friskvård.

Att värdera alla yrkesgrupper inom vården lika högt är inte bara rättvist, utan också en nödvändighet för att skapa en effektiv hälso- och sjukvård. Socialdemokraterna kommer inte göra någon skillnad på yrkestitel vid obekväm arbetstid och OB-ersättning. Detta tydliga budskap kommer att bidra till en arbetsmiljö där all personal, oavsett yrkesroll, känner sig respekterade och uppskattade. Genom jämlikhet och inkludering som kan vi förbättra vården och ge bästa möjliga vård och bemötande till alla.

Att kraftigt minska beroendet av hyrpersonal och nå det nationella målet om max 2% av totala personalkostnaden är en viktig prioritering för oss socialdemokrater. Detta är avgörande för att säkerställa kontinuitet i vården, förbättra arbetsmiljön för vår personal och säkra en hållbar kompetensförsörjning på sikt. Det moderatledda styret i regionen verkar helt ha tappat greppet och i stället för att minska beroendet har användandet av hyrpersonal ökat okontrollerat.

Fler ska få möjlighet till vidareutbildning och kompetensutveckling

För att Region Västmanland ska vara en attraktiv arbetsgivare måste det finnas goda utvecklings- och karriärmöjligheter för alla medarbetare. Alla medarbetare som vill kompetensutvecklas och vidareutbilda sig ska uppmuntras att göra det. Fler medarbetare ska ges möjlighet att med stöd av Region Västmanland vidareutbilda sig inom sitt yrke eller till ett annat yrke.

För att säkra att Region Västmanland har tillräckligt antal medarbetare i framtiden måste regionen jobba långsiktigt och brett med kompetensförsörjningen. Det ska vara attraktivt för studenter ska göra sin verksamhetsförlagda utbildning i Region Västmanland. Det är också viktigt att fler skolungdomar får möjlighet att besöka och testa på vår verksamhet genom sommarjobb eftersom det kan bidra till intresse för yrken i regionen på sikt. Av vikt är också att satsa på att stärka ledarskapet i regionen för att åstadkomma en god arbetsmiljö där människor vill stanna kvar.

Ett hållbart arbetsliv

Att fler arbetar heltid är en viktig fråga för välfärden men också för den enskilde då det påverkar både inkomst och kommande pension. Att regionens anställda arbetar heltid är en förutsättning för att vi ska klara av bemanningen av verksamheten. Alla Region Västmanlands medarbetare har rätt att arbeta heltid och så många som möjligt ska vilja och orka göra det. Idag är det många som säger sig inte orka arbeta heltid i vården, det finns också en risk att många helt enkelt väljer att arbeta med annat än inom just hälso- och sjukvården. Som arbetsgivare har vi ett stort ansvar i att se till att alla medarbetare har en arbetsmiljö som medverkar till att man väljer att arbeta hos oss i många år.

Uppdrag

1. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder arbeta för att regionen får ner sjukfrånvaron till i nivå med rikssnittet.
2. Region Västmanland erbjuder från och med 2025 arbetsskor till samtlig hälso- och sjukvårdspersonal, inklusive personal inom kök och städ.
3. Under planperioden ska kostnaden för hyrpersonal inte överstiga 2 %.
4. Under planperioden ska 35 miljoner årligen satsas på personalens möjligheter till vidareutbildning.
5. Under 2025 uppdras åt regionstyrelsen att ta fram ett åtgärds paket för att öka tryggheten och säkerheten för personal och patienter.
6. Under planperioden uppdras åt regiondirektören att hitta ett tydligt, långsiktigt och hållbart system för att kompensera vidareutbildning, erfarenhet och mentorskap.
7. Samtliga verksamheter ska säkerställa personalens arbetsvillkor och arbetsmiljö för ett hållbart arbetsliv

En sjukvård i förändring

Västmanland är med sina drygt 280 000 invånare en av Sveriges mindre regioner, som i likhet med Sveriges övriga regioner har en åldrande befolkning och en demografi där tonvikten allt tydligare förskjuts mot stora städer. Vårt län karaktäriseras av sina högteknologiska industrier vars framtida utveckling kommer att vara av yttersta vikt för regionens skattekraft och intäktsutveckling. Det ekonomiska läget och den demografiska utvecklingen med ett allt större gap mellan behov och resurser innebär också att vi måste ta vara på framtidens forskning, innovation och teknisk utveckling för att nya läkemedel, vårdmetoder och medicinsk teknik ska komma samhället till del.

Vi behöver förhindra och stävja välfärdsbrottslighet. För Region Västmanlands del handlar det om att finna strukturer och kontrollsystem som förhindrar utbetalningar på felaktiga grunder.

Vi behöver städa upp i marknadskaoset och sätta Västmanlänningarna först. Skattefinansierade verksamheter ska ha medborgarnas bästa i fokus och välfärdens resurser ska gå dit de behövs, inte till vinstutdelningar, dyra bemanningskostnader eller kriminell verksamhet. Vi ser andra lösningar än vårdval, och vill utreda vilken vård som idag utförs av annan utförare än regionen och som skulle kunna återtas i egen regi.

Med ett aktivt strategiarbete, god framförhållning och genomtänkta vägval kan regionen ta tillvara framtidens möjligheter och teknologiska framsteg inom hälso- och sjukvårdsområdet för att vara redo för dess utmaningar i tid. Framtidens hälso- och sjukvård handlar om att bygga in långsiktighet och hållbar utveckling i regionens strategiska planering utifrån fakta och omvärldsspaning. I enlighet med framtidens behov och för att säkerställa långsiktig hållbar utveckling, är det viktigt att behålla samtliga sjukhus i Västmanland i regionens regi.

Nära vård

Nära vård representerar ett paradigmskifte inom hälso- och sjukvården, där målet är att skapa en mer tillgänglig, effektiv och personcentrerad vård. Denna omställning fokuserar på att flytta fokus från traditionella, centraliserade vårdinrättningar till en mer decentraliserad modell, där vård levereras närmare patientens vardag. Genom att integrera vårdinsatser på detta sätt, och med en stark grund i primärvården, strävar nära vård efter att förbättra tillgängligheten och relevansen av vård för individerna.

Kärnan i nära vård är ett personcentrerat arbetssätt. Det innebär en vård som aktivt ser och lyssnar till patienten, där vårdens insatser utgår från patientens unika behov, önskemål och livssituation. Denna strategi innebär en djupare samverkan med patienten där individen inte bara är en mottagare av vård utan också en aktiv deltagare i sin egen vårdprocess. Insatser anpassas för att maximera individens välbefinnande och självständighet, och där möjligt, stärka patientens egna resurser och förmåga till egenvård.

Nära vård bygger på en stark samverkan mellan primärvård, specialistvård, kommunal hälso- och sjukvård. Detta innebär en mer sammanhållen vårdkedja där information och resurser delas effektivt mellan olika nivåer och där vården kan ges på den nivå som är mest ändamålsenlig för patientens behov. Genom att integrera och koordinera tjänster på detta sätt, kan vård och omsorg ges mer proaktivt och förebyggande, vilket kan bidra till att undvika onödiga sjukhusinläggningar och förbättra livskvaliteten för de som lever med kroniska sjukdomar eller multisjuklighet.

Innovation och användning av ny teknologi är även det en central del av omställningen till nära vård. Digitala verktyg, såsom e-hälsa och mobila vårdapplikationer, erbjuder nya sätt för patienter att få tillgång till vård och stöd, samt möjligheter för vårdpersonal att arbeta mer flexibelt och effektivt. Dessa teknologier kan underlätta fjärrövervakning och kommunikation, vilket möjliggör en mer kontinuerlig och patientcentrerad vård.

Implementeringen av nära vård står inför flera utmaningar, inklusive behovet av förändrade arbetssätt inom vårdorganisationer, kompetensutveckling för personal, samt utmaningar relaterade till finansiering och IT-infrastruktur. Trots dessa utmaningar är visionen för nära vård ambitiös och arbetet behöver intensifieras för att skapa en mer tillgänglig, hållbar och effektiv hälso- och sjukvård som är anpassad till de förändrade vårdbehoven i samhället. Genom att sätta individen i centrum och utnyttja potentialen i den samverkan som finns mellan regionen och länets kommuner, strävar nära vård efter att förbättra hälsoutfallen och livskvaliteten för befolkningen.

Jämlik vård

Jämlik vård avser principen om att alla individer ska ha lika tillgång till vård och behandling oavsett personliga egenskaper såsom kön, ålder, sexuell läggning, etnicitet, religion, socioekonomisk status eller geografisk tillhörighet. Målet är att erbjuda en vård som är rättvis och anpassad efter varje individs unika behov utan att göra avkall på kvaliteten. Detta innebär att hälso- och sjukvårdssystemet ska sträva efter att minska ojämlikheter i hälsa och välbefinnande som kan bero på sociala, ekonomiska eller miljömässiga faktorer. Jämlik vård handlar således om att aktivt arbeta för att identifiera och åtgärda hinder som kan leda till ojämlik behandling eller tillgång till vård.

I omställningen till en mer jämlik och tillgänglig vård är bröstscreening en avgörande komponent, speciellt när det kommer till kvinnors hälsa. Tidig upptäckt av bröstcancer genom regelbunden mammografiscreening är av yttersta vikt för att öka överlevnadschanserna och möjliggöra mindre ingripande behandlingar. Det understryker vikten av att göra screeningprogram tillgängliga och inkluderande för alla kvinnor, oavsett socioekonomisk bakgrund eller utbildningsnivå. Att säkerställa detta är inte bara en fråga om jämlikhet utan också om att effektivt utnyttja resurserna inom hälso- och sjukvården för att rädda liv.

Digitaliseringen av sjukvården, genom tjänster som 1177 Sjukvårdsrådgivningen, spelar en central roll i att göra vården mer tillgänglig. Att ha denna tjänst tillgänglig dygnet runt är ett viktigt steg mot en mer inkluderande vård där alla, oavsett var de befinner sig, snabbt kan få tillgång till information och rådgivning. Samtidigt måste vi se till att vårdens digitala tjänster kompletteras med alternativ för de som inte har tillgång till eller förmågan att använda digital teknik. Denna balans mellan digital och fysisk tillgänglighet är avgörande för att säkerställa en vård som är tillgänglig för alla.

Integrationen av regionens journalsystem över kommungränserna är ytterligare ett viktigt steg mot en sömlös vård. Ett enhetligt och integrerat system underlättar informationsutbyte och samverkan mellan olika vårdgivare, vilket är en förutsättning för en effektiv och sammanhållen patientvård. Detta blir särskilt viktigt i ljuset av den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning och ökade krav på hälso- och sjukvårdens resurser.

Regionens olika verksamheter behöver bli mera robusta vid extern påverkan av exempelvis kris, pandemier och ytterst krig. Det kan handla om allt ifrån att ha större lagerhållning av exempelvis skyddsmaterial och mediciner till att kompetensutveckla personalen och genomföra flera övningar av olika slag. Regionen behöver vara beredd på att under längre tid klara större förändringar som beror på yttre faktorer för att kunna upprätthålla god vård.

Samarbetet mellan regionen och länets kommuner, liksom inom regionens olika verksamheter, är avgörande för att kunna leverera en effektiv och jämlik vård. Genom att arbeta tillsammans kan vi säkerställa att resurserna används där de gör mest nytta och att vårdtjänster är lättillgängliga för alla som behöver dem.

Ett område där vi kan göra betydligt mer är i vårt hälsofrämjande och förebyggande arbete. En insats Socialdemokraterna vill se är att öka antalet hälsosamtal för 50-åringar på länets vårdcentraler. Även föräldrastödsutbildningar är ett gott exempel på förebyggande verksamhet. Ett gemensamt och strategiskt förebyggande arbete tillsammans med länets kommuner är en viktig faktor för att undvika att västmanlänningarna allt för tidigt behöver ta hälso- och sjukvårdens resurser i anspråk. Regionens hälsocenter är hörnstenar i det förebyggande arbetet med att motverka dåliga levnadsvanor och för människor ska få stöd i att anamma en hälsosam livsstil.

Oavsett vem som söker vård ska bemötandet vara gott, alla ska känna sig trygga i kontakt med Region Västmanland. För att nå dit behövs ökad kunskap om bemötande av patienter med olika upplevelser och bakgrunder. Det kan handla om att förstå och känna till olika funktionsnedsättningar, kulturella perspektiv och identitetsyttringar. Därför är det viktigt att vi är lyhörda och inlyssnande och ger möjlighet till dialog med olika patientgrupper.

:Vi ser vikten av att utveckla och öka brukarinflytandet för människor med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar. Ett ökat brukarinflytande ökar personalens kompetens och leder till en mer effektiv vård. För att ta tillvara på denna kunskap bör region Västmanland arbeta med brukarrevisioner mer systematiskt och införa peer support inom lämpliga verksamheter. Effektiviteten av peer support ligger i det ömsesidiga utbytet som uppstår mellan personer som delar liknande livserfarenheter. Detta främjar återhämtning, tillfrisknande, stärkt självkänsla och självförtroende.

Alla former av rasism inom hälso- och sjukvården måste bekämpas beslutsamt. Utbildning och forskning spelar en central roll i att öka kunskapen och medvetenheten kring dessa frågor. Ett gott ledarskap är avgörande för att skapa en inkluderande och respektfull arbetsmiljö.

Välfungerande sjukhus i hela länet är en grundläggande förutsättning för en hälsosam befolkning, ekonomisk effektivitet inom vården, jämlik tillgång till vård, och en stark samhällsresiliens. En genomtänkt strategisk plan för fastighetsutveckling är därför viktig för att möta framtidens behov av hälso- och sjukvårdstjänster. Vi värnar verksamheten som finns i Köpings sjukhus, vi vill se en utveckling inte en avveckling. En reviderad lokalförsörjningsplan för sjukhuset i Köping behöver tas fram som inkluderar den verksamheten som finns idag.

Genom dessa åtgärder kan vi arbeta mot en mer jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård som möter dagens och morgondagens utmaningar.

Vård ska ges i tid

I Sverige är oftast den medicinska kvaliteten på sjukvården mycket hög. Problemet för många patienter är snarare en alldeles för lång väntetid. I väntan på vård är det svårt att leva livet normalt och livskvaliteten blir lidande. Det är någonting politiken aldrig får ta lätt på. Väntetiden kan bli betydligt kortare. Här i Västmanland finns goda förutsättningar för att nå Sveriges kortaste väntetider.

Idag står vi oss väl i kötid till många behandlingar i jämförelse med andra regioner. Det är tack vare ett långsiktigt och strategiskt arbete under åren med Socialdemokraterna i makten. Därför har vi nu ambitionen att ha de kortaste väntetiderna i landet.

Som patient ska du alltid veta vad nästa steg i din vårdplan. Det är särskilt viktigt att göra vården mer sammanhållen för patienter med flera olika vårdkontakter och besvär.

En god hälsa i befolkningen är en av de avgörande faktorerna för tillväxt, välfärd och social hållbarhet. Det finns dock skillnader vad gäller befolkningens hälsa, såväl geografiska som mellan olika grupper i samhället. Även vårdkonsumtionen skiljer sig åt mellan kommuner och grupper. I arbetet för en god hälsa och för att utjämna skillnader krävs aktiviteter från många olika aktörer i samhället. Arbetet behöver ske på flera olika nivåer, arenor och, inte minst, i samverkan. Utgångspunkten är i det friska hos individen, där hälso- och sjukvården är en av flera arenor för hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete.

Rekommendationen att en läkare inom primärvården bör ha ansvar för max 1100 patienter baseras på idén om att säkerställa högkvalitativ vård, god tillgänglighet och hållbar arbetsbelastning för läkarna. Mer tid för per patient ger bättre relationer och är förebyggande. Detta är ett viktigt steg i förflyttningen av vården närmare patienten.

Tidig upptäckt av ohälsa och sjukdom är en vinst för både individen, hälso- och sjukvården och samhället i stort. Regionen behöver styras så att det blir möjligt med en fast läkarkontakt. Detta är särskilt viktigt för invånare med stora behov men också för att få kvalitet i det förebyggande arbetet. Även möjligheten att få en god långsiktig rehabilitering är en viktig för ett gott omhändertagande av patienterna.

Bekämpa psykisk ohälsa

Den eskalerande psykiska ohälsan utgör en av vårt samhälles främsta hälsomässiga problem. Ungdomar har drabbats särskilt hårt av denna ökning, men psykisk ohälsa berör människor i alla åldrar.

Våra barn och unga i Västmanland ska känna sig trygga med att vården för dem med psykisk ohälsa finns tillgänglig. Såväl för de med lindrig psykisk ohälsa som de barn och unga med en allvarlig psykiatrisk problematik. I dag finns hög tillgänglighet till Barn- och ungdomshälsan (primärvård) medan köerna till Barn- och ungdomspsykiatri (specialistvård) är alltför långa vilket får katastrofala följder för individen. Det här behöver åtgärdas! Utifrån att primärvården ska vara navet i vården behöver patientflöden styras om så att fler patienter får hjälp tidigt och nära hemmet. Medvetenheten om Barn- och ungdomshälsan behöver öka så att fler patienter får hjälp på rätt instans. Därutöver behöver möjligheten för att differentiera tillgänglighetskraven inom Barn- och ungdomspsykiatri utredas. Patienter med hög medicinsk prioritet ska ha kortare väntetider. Medan patienter med lägre medicinsk prioritet kan vänta lite längre på vård inom specialistsykiatri.

Att införa vårdval inom BUP är inte lösningen på tillgänglighetsproblematiken. Det är felaktigt att tro att detta skulle leda till fler medarbetare och bättre tillgänglighet. Tvärtom skulle det försvåra den nödvändiga samverkan som krävs kring dessa barn och ungdomar. I stället ser vi ett ökat behov av samarbete mellan skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

I kölvattnet av pandemin, inflationen och andra oroligheter runt omkring oss har ensamheten vuxit och vi har även observerat en stigande oro i samhället som helhet. För att effektivt hantera de utmaningar som den ökade psykiska ohälsan innebär måste Region Västmanland stärka sin psykiatri och minska väntetiderna både inom barn- och vuxenpsykiatri. Dessutom behövs en bättre samordning mellan regionen och kommunerna.

Frågan om psykisk ohälsa bland äldre hamnar ofta i skymundan. Var tredje kvinna och var femte man över 77 år uppger att de har besvär med ångest. Depression är så pass vanligt bland äldre att det kan sägas vara ett folkhälsoproblem. Effekterna av långvarig isolering under pandemin har bidragit till ökad ensamhet. Trots att många äldre människor lever med psykisk ohälsa visar undersökningar att de inte får adekvat hjälp. Äldre personer medicineras också i högre utsträckning än yngre med psykisk ohälsa.

Vi har tagit steg i rätt riktning genom inrättandet av äldrepsykiatriska mottagningen, men det är viktigt att vi har fortsatt fokus på gruppen äldre. Utmaningen för det förebyggande arbetet ligger i att identifiera äldre personer som har eller riskerar att utveckla psykisk ohälsa, samt skapa förutsättningar för att motverka negativa konsekvenser av sociala förändringar och försämrad hälsa.

Hälso- och sjukvården är den viktigaste arenan för arbetet med att förhindra självmord och ett stort ansvar vilar på den psykiatriska vården. Varje självmordsförsök är den yttersta konsekvensen av ett stort lidande och bakom en sådan handling finns alltid en komplex problematik. Trots det vet vi att vissa grupper är mer drabbade än andra. Vårt samhälle måste våga prata mer om självmord och vilka förebyggande insatser som kan förhindra att det händer. Framöver ska mer fokus läggas på arbetet med att förebygga självmord tillsammans med länets kommuner. Ett särskilt arbete behöver göras med förebyggande insatser riktade mot män, HBTQIA+-personer och andra i självmordsstatistiken överrepresenterade grupper.

Tandhälsa

En god och jämlik tandhälsa får inte vara en klassfråga. En god munhälsa är viktigt både för att se bra ut i munnen samt för att motverka uppkomsten av andra sjukdomar. Det krävs ordentliga krafttag i arbetet för en jämlik munhälsa och därmed en god hälsa för alla invånare i Västmanland. Särskilt fokus ska läggas på att minska ojämlikheten i tandhälsa hos barn, ungdomar, personer med funktionsnedsättning samt äldre.

Vi kommer också att vara pådrivande för att tandvården på sikt ska införas i det nationella sjukvårdssystemet. Folk tandvården ska fortsätta sitt uppdrag med att arbeta hälsofrämjande och förebyggande. För att få en bättre munhälsa för dem med stort behov av tandvårdsinsatser vill vi se en utökad samverkan mellan folk tandvården och kommunerna för att tidigt sätta in rätt åtgärder. Det kan till exempel handla om familjecentraler, förskolor och äldreomsorg. Idag är det stora skillnader i vilka som går till tandläkaren, även i gruppen unga vuxna där tandvården är avgiftsfri eller subventionerad. Arbetet med att få alla länets unga att gå till tandläkaren behöver prioriteras.

Vi vill utjämna skillnaderna genom bättre kommunikation av avgiftsfriheten till unga vuxna. Under det sista året som tandvården är avgiftsfri ska alla som omfattas kallas till en tandhälsokontroll. Tidöpartierna har dessutom flaggat upp att den avgiftsfria tandvården för unga upp till 23 år kan komma att sänkas till 19 år.

Vi är stolta över att Västmanland som enda region under lång tid har hållit sig till referensprislistan inom Folk tandvården. Vi anser att fortsatta avsteg från denna inte är nödvändiga. Avsteget innebär att öka kostnaderna för västmanlänningarnas tandvård samtidigt som folk tandvården gör många miljoner i överskott varje år. Det här kommer i förlängningen, enligt vår uppfattning, att riskera den jämlika tandvården.

Uppdrag

8. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att arbetet med förflyttning mot nära vård avancerar och konkretiseras.
9. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att åtgärder genomförs för att uppnå vårdgarantin.
10. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden prioritera hälsofrämjande och förebyggande insatser riktade mot målgrupper och geografiska områden som riskerar hög ohälsa.
11. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa utveckling av befintliga familjecentraler och etablering av nya i områden med behov
12. Under 2025 ska hälso- och sjukvårdsnämnden garantera en fast läkarkontakt för äldre och kroniker.
13. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden ta fram en handlingsplan för att vi senast 2029 ska uppnå målet om max 1100 patienter per läkare i primärvården
14. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att läkarstödet till den kommunala hälso- och sjukvården ökar.
15. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att antalet hälsosamtal för 50-åringar ökar.
16. Under 2025 ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att under det sista året som tandvården är avgiftsfri ska alla som omfattas kallas till en tandhälsokontroll
17. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa ett professionellt omhändertagande i den långsiktiga traumavården för personer utsatta för sexuellt våld.
18. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att arbetet med långsiktig rehabilitering stärks.
19. Under planperioden ska en reviderad lokalförsörjningsplan för sjukhuset i Köping tas fram som inkluderar den verksamheten som finns idag.
20. Under 2025 ska regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden utreda och redovisa förslag på verksamheter som kan återtas i egen regi.
21. Regionstyrelsen ska tillskapa rutiner och strukturer för att stoppa felaktiga fakturor och utbetalningar till privata vårdgivare i syfte att motverka välfärdsbrottslighet.

22. Införa brukarrevisioner på ett strukturerat sätt.
23. Peer support införs på lämpliga verksamheter.
24. Under 2025 organisera intraprenaden under Hälso- och sjukvårdsförvaltningen för bättre kontroll och insyn
25. Under planperioden ska alla anställda inom hälso- och sjukvården och tandvården genomgå Socialstyrelsens utbildningsmaterial för att bekämpa rasism i vården.
26. Att under 2025 ta fram en plan hur regionen säkerställer att varje barn eller ungdom får vård på rätt nivå när det gäller psykisk ohälsa.

Region Västmanland – en region för hållbar tillväxt

För att skapa en hållbar tillväxt och utveckling behöver länet arbeta tillsammans. Västmanland ska vara en öppen och välkomnande region som är attraktiv för boende, företag och besökare. Västmanland ska också vara en socialt hållbar region med goda och jämlika livsvillkor, där människor lever ett gott liv med en god hälsa.

Region Västmanland har utmaningar med hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå och en folkhälsa som är sämre än i riket i stort. Vi behöver öka jämlikheten och utjämna förutsättningarna. Inom områdena välfärd och folkhälsa ska regionen fortsätta sitt hälsofrämjande arbete och samverkansarbete med andra instanser med fokus på proaktivt arbete för att förebygga ohälsa och öka hela länets upplevda hälsa.

Fortsatt tillväxt och utveckling är en grundförutsättning för en bra kvalitet i välfärden. Men det kräver också ett ansvar för att utvecklingen sker på ett ansvarsfullt sätt som är ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart. Goda kommunikationer och tillgång till utbildning på alla nivåer är avgörande för att minska arbetslösheten, ökar chanserna till arbete och omställning samt möjligheterna för näringslivet att rekrytera den kompetens som efterfrågas.

Regionens uppgift är att stötta näringslivet så att fler företag kan skapas och växa här. På så vis stärks näringslivets innovationskraft och omställningen till en hållbar cirkulär ekonomi samtidigt som arbetslösheten motverkas. Regionen och näringslivet behöver tillsammans kraftsamla för att våra företag ska kunna växa med innovativa varor och tjänster både i och utanför Sverige. Detta måste ske på ett hållbart sätt utan att äventyra kommande generationers livsvillkor. Region Västmanland ska arbeta tillsammans med näringslivet och andra aktörer för stark och sund konkurrenskraft med schyssta villkor och ett hållbart arbetsliv.

Regionen har också ett viktigt uppdrag när det gäller länets kompetensförsörjning. Arbetsgivare ska i framtiden enklare hitta den kompetens som behövs medan den arbetssökande enklare ska kunna tillgodogöra sig rätt kunskaper. Det är nödvändigt för att Västmanland ska bli ledande i den gröna omställningen samt ha en stark välfärd.

Vi ser även ett behov av god samverkan i regionen för att höja utbildningsnivån i länet. Komvux, yrkesvux, gymnasie-, folk- och yrkeshögskoleutbildningar är viktiga utbildningsinstanser i syfte att öka utbudet och tillgängligheten, nå flera elevgrupper och i slutändan förbättra matchningen på arbetsmarknaden och pressa ner arbetslösheten. Ett gott samarbete med Mälardalens Universitet är också av stor vikt för såväl kompetensförsörjning som i den gröna omställningen.

Upphandling är ett viktigt verktyg för att nå fram med socialdemokratisk politik för att till exempel lyfta idéburen verksamhet inom vården, främja hållbarhet och energieffektivisering vid byggnationer eller för att uppmuntra kooperativa lösningar. Även vid tjänsteupphandlingar kan vi använda upphandling som metod för att se till att såväl ekonomisk som miljömässig och social hållbarhet premieras.

Genom att tillsammans arbeta för att göra Västmanland till en mer attraktiv plats att bo och verka i kan vi skapa en hållbar framtid för oss alla. På så vis når vi också målen om ett välmående, tillgängligt och nyskapande Västmanland.

Kultur, folkbildning och idrott – för ett levande Västmanland

Kulturen är viktig för individens hälsa och välmående och stärker demokratin, sammanhållningen och tilliten till samhället. Ett fritt och blomstrande kulturliv bidrar till att vidga våra perspektiv, få nya tankar och nya idéer. För oss socialdemokrater är det ett grundläggande förhållningssätt att från politikens sida hålla armlängds avstånd till kulturens innehåll. Vi ser att alla i Västmanland, oavsett kommun eller kommundel, ska kunna ta del av kulturen och delta i kulturskapandet.

Barns och ungas rätt till kultur ska prioriteras. Därför vill vi arbeta för att öka barns och ungas möjligheter att ta del av och skapa konst och kultur. Men kultur bidrar till välmående och hälsa för människor i alla åldrar. Deltagande i kulturen kan också motverka den ofrivilliga ensamheten. Därför vill vi också öka äldres möjlighet att delta i och ta del av kulturen. För att fler ska kunna ta del av länets utbud behöver fler också kunna ta sig till de olika evenemangen runt om i länets kommuner. Här spelar kollektivtrafiken en viktig roll.

Kultur ger oss möjligheter till avkoppling, men är också en chans till utveckling. Investeringar i kultur kan skapa nya jobb i de kreativa näringarna. Det professionella kulturlivet, de utövande konstnärerna och civilsamhället är viktiga. I dessa ekonomiskt kärva tider ligger vårt största fokus på att värna våra starka kulturinstitutioner, som till exempel Västmanlands teater, Västmanlandsmusiken och Västmanlands läns museum. God tillgänglighet, jämställdhet och likabehandling är utgångspunkten när likvärdiga möjligheter till upplevelser, delaktighet och eget skapande säkerställs.

För oss socialdemokrater är det självklart att värna folkbildningstanken. Folkbildning genom folkhögskolor och studieförbund är en möjlighet till bildning genom hela livet och som läget är just nu när regeringen med yxhugg kapar finansieringen kan man konstatera att folkbildningen är under attack och behöver försvaras. Folkbildningen är en central del i vår politik för bildning, utbildning, demokrati och kultur – därför ska vi även fortsättningsvis säkerställa stödet till folkbildningens aktörer i länet. Folkhögskolorna fyller en väsentlig funktion i samhället genom sin alternativa pedagogik och möjlighet till ett mer individuellt anpassat lärande, som ger människor en andra chans när det reguljära skolsystemet inte lyckats nå fram.

Den regiondrivna Tärna folkhögskola ger möjlighet för såväl västmanlänningar som andra att ta del av både bildning och utbildning. Vi ser att både möjligheten till bildning och personlig utveckling samt möjligheten till att tillgodogöra sig ny utbildning och yrkeskunskap är väsentliga delar i folkhögskolans verksamhet.

Socialdemokraterna vill att alla ska ha möjlighet att delta i idrottsrörelsen och på detta på sina egna villkor. I vårt Sverige ska alla ha en rik fritid. Alla barn och unga ska ha rätt att delta i föreningslivet oavsett föräldrarnas inkomst. Avgifterna ska därför vara låga. Alla ska kunna delta oavsett kön, könsidentitet, ålder, etnicitet, religion, funktionsnedsättning eller sexuell läggning.

Sverige är ett starkt idrottsland. Var tredje vuxen är medlem i en idrotts- eller friluftslivsorganisation. Var femte vuxen gör frivilliga insatser. Det skapar ett starkare samhälle och ett tryggare Sverige. Idrottsrörelsen lär ut föreningskunskap och hur demokratin fungerar i praktiken. Därutöver bidrar den till ökad folkhälsa.

Vi strävar efter ett föreningsliv utan fördomar och diskriminering, där alla kan växa och utvecklas i en trygg miljö och där idrottsutövandet bygger på lust och glädje. Där det är roligt att träna, tävla och röra på sig – idrotten ska få oss alla att må bra.

Välfärd och folkhälsa

När det kommer till folkhälsa och välfärd för länets invånare så har Västmanland utmaningar. Vi är ett län som har generellt sämre hälsa än riket och till det kommer en högre arbetslöshet och en lägre utbildningsnivå än resten av landet. En jämlik hälsa handlar till stor del om att ge likvärdiga förutsättningar till ett gott leverne, oavsett kön, ålder, bostadsort, utbildningsnivå eller ekonomi. I länet är det tydligt att den upplevda hälsan skiljer sig åt mellan olika orter, mellan stad och landsbygd och mellan de som har socioekonomiskt goda förutsättningar och de som inte har det i samma utsträckning. Länet hälsocenter är hörnstenar i det förebyggande arbetet med att motverka dåliga levnadsvanor och för att människor ska få stöd i att anamma en hälsosam livsstil. Det finns också en viktig koppling mellan möjligheten att delta i förenings- och kulturliv och en upplevd förbättrad hälsa.

Region Västmanland har ett viktigt uppdrag att skapa samverkan och samordna insatser mellan de instanser som har påverkansmöjlighet på detta för att öka folkhälsan och minska både den psykiska och fysiska ohälsan i länet. Då psykisk ohälsa är vanligt förekommande och även ökar, både bland unga och äldre är det väsentligt att vi arbetar kunskapshöjande med att minska stigmat som följer med psykisk ohälsa för att fler ska kunna få stöd och hjälp i tid och för att minska risken med suicid.

En grupp av människor som i högre grad än andra lider av psykisk ohälsa är personer med någon form av psykisk funktionsnedsättning. För att komma åt detta är det av stor vikt att vi lyssnar och tar in dessa personers åsikter om sin vård och det bemötande de får.

En klimat- och miljösmart region

Målet om en långsiktigt hållbar utveckling ska vara utgångspunkten för alla beslut som fattas inom Region Västmanland. Regionen ska ta en ledarroll i klimatomställningen. Det handlar om att stötta den gröna omställningen och aktivt driva miljöfrågorna både i den egna verksamheten och inom ramen för externa samarbeten. Det innebär att verksamheterna ska bedrivas resurseffektivt med fokus på att kraftigt minska sin miljö- och klimatpåverkan.

Exempel på åtgärder är minskad klimatpåverkan från inköp av produkter och tjänster, minskad kemikalie- och antibiotikaanvändning inom hälso- och sjukvården, och att maten som serveras i regionens verksamheter ska vara giftfri och klimatsmart.

Givetvis ingår även social hållbarhet i hållbarhetsbegreppet. Att systematiskt arbeta med och utveckla arbetssätt för social hållbarhet i regionens alla delar är ständigt aktuellt. Kunskaper om mänskliga rättigheter, barnrätt, funktionsrätt, jämlikhet, jämställdhet, HBQTI+ och våld i nära relation ligger till grund för en tillgänglig, inkluderande och effektiv verksamhet. Genom ett mer systematiskt arbetssätt kan kunskaperna om social hållbarhet hållas aktuella, omsättas och tillämpas i regionens verksamheter.

Upphandling är ett viktigt verktyg för att stimulera användning och utveckling av förnybar energi, energieffektivisering och förbättrade transporter. Arbetet med att energieffektivisera byggnader utifrån fastställda hållbarhetskrav ska fortsätta. Att arbeta med ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet som grund är väsentligt i både egna verksamheter som vid upphandlingar och inköp.

När det gäller infrastrukturen i Västmanland ska sjöfart, väg, järnväg, flyg och datakommunikation utvecklas och komplettera varandra. Effektiva och samordnade lösningar för godstrafiken både på land och vatten är ett viktigt mål för utveckling av transporter, men även för att bidra till en omställning till klimatsmarta trafiklösningar. Utöver kollektivtrafik för hållbart resande ska regionen också vara drivande i arbetet med att öka utbygganden av laddinfrastruktur i länet.

Västmanland har generellt ett behov av ökad kraftförsörjning även om det skiljer sig åt mellan länets kommuner. Samverkansarbete kring detta är viktigt för att kunna möta behoven, men också det lokala fokuset är väsentligt. Genom att använda solceller på nya byggnader kan region Västmanland bidra till en hållbar energiproduktion. Genom att göra detta kan regionen minska sitt beroende av fossila bränslen, sänka sina koldioxidutsläpp och samtidigt främja hållbar utveckling, ökad energiproduktion och ekonomisk tillväxt.

Säkerhet och beredskap

Säkerhets- och beredskapsfrågans aktualitet har hamnat i ljuset på ett obehagligt tydligt sätt de senaste åren genom pandemin och ett krig i vårt närområde. Regionen har behov av att bygga upp en bättre krisberedskap och en ökad robusthet gällande såväl vårdverksamhet som lagerhållning av läkemedel och andra varor. Länet behöver också arbeta med att stärka den egna livsmedelsförsörjningen.

Utöver detta tillkommer det kontinuerliga arbetet med regionens IT-säkerhet och beredskap mot cyberattacker, så att vi klarar av att hantera digitala angrepp och deras konsekvenser. Där är vården särskilt utsatt med avancerad teknik och digital hantering av känsliga uppgifter.

Vi vill också intensifiera arbetet med att stärka länets civila försvar för att kunna säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och stärka samhällets beredskap och förmåga att hantera särskilda händelser. Här ser vi bland annat bygdegårdar och studieförbund som relevanta medspelare i arbetet med att stärka den civila beredskapen och försvaret. Civilsamhällets roll i kris och beredskap behöver belysas, då exempelvis studieförbund och föreningsliv kan spela en viktig roll för att motverka spridning av desinformation och öka människors beredskaps- och försvarsvilja.

Kollektivtrafik och infrastruktur

Vi vill att fler ska välja att åka med kollektivtrafiken och det är möjligt när resandet är smidigt och tiderna hålls. Genom en utbyggnad av kollektivtrafiken i hela länet kommer det kollektiva resandet att passa fler människors vardag. En säker, bekväm och tillgänglig kollektivtrafik är avgörande för ett hållbart samhälle och för att fler ska kunna ta sig till arbete eller studier. Resandet ska vara tryggt och säkert för både resenärer och personal och det avser såväl den allmänna som den särskilda kollektivtrafiken.

En fortsatt utbyggnad av kollektivtrafiken genom fler turer och tätare avgångar möjliggör både arbetspendling och resor till kultur- och fritidsaktiviteter.

Många arbetar och studerar utanför länet vilket innebär att pendlingsmöjligheter över länsgränsen också behöver utvecklas och tider anpassas till trafik i andra län.

Det ska vara möjligt att resa från alla länets kommuner till och från Västerås på en timme. Därför är det viktigt med fortsatta satsningar på tätare turer med bussar och tåg. Resenärerna behöver en pålitlig leverans av kollektivtrafik för att fortsätta välja denna och detta sker förutom genom regionens eget arbete även till stor del genom samverkan och påverkansarbete i relation med andra aktörer, som till exempel närliggande regioner och Trafikverket.

Att Mälardalens universitet gått från att vara högskola till att bli universitet leder till en ökning av antalet studenter, vilket är positivt för länets utveckling. Det ställer också krav på oss som region, till exempel när det gäller tillgång till bostäder och möjlighet att resa. För att underlätta för studenter att resa kollektivt i länet ska studentrabatter införas på våra bussar.

För oss socialdemokrater är det en viktig jämlikhetsfråga att skolelever ska kunna åka avgiftsfritt med buss under sommarloven, för att på så sätt enkelt kunna ta sig till olika aktiviteter i länet. Om fler yngre lär sig att åka kollektivt skapas tidigt positiva mönster för hållbart resande.

Under de senaste åren har tågtrafiken dragits med stora bekymmer med tåg som inte kommer i tid eller helt enkelt blivit inställda. Länets pendlare har haft problem med att ta sig till sina destinationer oavsett om det handlat om att ta sig fram inom länet eller till exempelvis Stockholm. Inte heller har ersättningstrafiken fungerat optimalt. Orsakerna till detta är flera och handlar bland annat om att tågoperatörer inte har levererat på sina uppdrag och att det fattas lokförare och annan tågpersonal. Dessutom finns det stora brister i infrastrukturen, med eftersatt underhåll och åldrande signalsystem. Det är av största vikt att regionen samverkar med omkringliggande regioner och Trafikverket för att utveckla arbetet och få effekt i de infrastrukturåtgärder som är planerade och under genomförande.

En robust infrastruktur är en förutsättning för en välfungerande kollektivtrafik, men också för andra typer av transporter. Järnväg, vägnät, sjöfart och flyg behövs alla för ett tillgängligt län. Västmanland har två viktiga hamnar i Köping och Västerås och det finns ett stort behov av en fungerande och konkurrenskraftig sjöfart för att avlasta järnvägen och vägnätet vid godstransporter. För att detta ska vara möjligt krävs att Hjulstabron byggs om.

För Socialdemokraterna är det viktigt att hela länet har möjlighet att växa och utvecklas. När samhället utvecklas och förändras måste kollektivtrafiken anpassas för att möta de nya behoven. På flera platser i länet sker expansion av företag och nya bostadsområden växer fram. Ett exempel är behovet av goda kollektivtrafikförbindelser till Finnslätten i Västerås. Här vill vi gärna se ett tågstopp för att underlätta för etableringen av näringslivet. Men även andra åtgärder behöver komma till stånd för att förbättra tillgängligheten till området.

När det gäller den kommersiella tågtrafiken på Mäljarbanan mellan Stockholm och Västerås så finns fortfarande stora brister i leveransen med många inställda avgångar och operatören har inte levererat vad som utlovats. Dessutom finns en betydande risk att det planerade fyrspåret på sträckan Tomtebodavägen-Kalhälsan blir kraftigt försenad, vilket innebär att andra kapacitetshöjande åtgärder längs Mäljarbanan i regionen blir försenade eller fryser inne. För att få till en kvartstrafik under högtrafik mellan Västerås och Stockholm bör Region Västmanland söka egna tåglägen, i likhet med vad som görs på sträckan mellan Uppsala, Sala, Västerås och Norrköping. Detta för att resenärerna behöver en bättre och mer pålitlig framförhållning likväl som ökad tillgänglighet på sträckan.

Digital infrastruktur

Inom ramen för en väl fungerande infrastruktur ryms också den digitala infrastrukturen. För att Västmanland ska kunna ställa om till nära vård, driva och utveckla sina företag och för att hushållen ska ha goda förutsättningar att sköta sina dagliga digitala bestyr måste utbyggnaden av snabbt bredband fortsätta. Behovet av detta blev extra tydligt under pandemin och vi behöver snabba upp arbetet för att hela länet ska kunna vara uppkopplat på ett stabilt sätt. Som det är idag finns det platser, främst i glesbygd, som inte har tillgång till en snabb och stabil uppkoppling. Region Västmanland ska arbeta för att hela länet har tillgång till snabb uppkoppling och här behöver man driva på för att staten ska ta ett ökat ansvar, då marknadskrafterna inte löser dagens situation där delar av länet lämnats efter i utvecklingen. Målet måste vara att öka andelen västmanländska hushåll som har bredbandstillgång och för detta behövs samverkan med länets kommuner och de aktörer som är aktiva på bredbandsmarknaden.

Att regionen är med och driver digitaliseringen är viktigt för att klara av omställningen till morgondagens arbetsmarknad och tillvarata möjligheter till innovationer och utveckling genom grön tillväxt, och underlätta snabbare klimatomställning i näringslivet.

Uppdrag

27. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden i samverkan med andra aktörer verka för en ökad utbyggnad av bredband och för en ökad användning av digitala tjänster i Västmanlands län.
28. Regionstyrelsen ska säkerställa tillgången till laddinfrastruktur ska finnas vid samtliga sjukhus vid planperiodens slut.
29. Under 2025 ska kollektivtrafikförvaltningen ges i uppdrag att utreda möjligheterna till införande av studentrabatt, avgiftsfritt sommarlovskort samt avgiftsfria resor med kollektivtrafiken till screeningverksamhet.
30. Vid alla investeringar och reinvesteringar ska energieffektiva lösningar prövas där förnyelsebar energi ska prioriteras.
31. Regionala utvecklingsnämnden ska i samverkan med andra aktörer verka för att stärka länets kompetensförsörjning.
32. Regionstyrelsen ska säkerställa fortsatta satsningar för att utveckla länets kultur och folkbildning.
33. Kollektivtrafikförvaltningen får i uppdrag att införa en direktförbindelse mellan Skinnskatteberg och Västerås.

En effektiv verksamhet av god kvalitet

God tillgänglighet skapar förtroende och trygghet, men det krävs också att vården är av god kvalitet och lättillgänglig. Det ska vara lätt att komma i kontakt med regionen både via telefon och via välfungerande e-tjänster. Vi ska fokusera på att ta till oss nya arbetssätt och behandlingsmetoder samtidigt som vi fasar ut det som inte längre är aktuellt. Kloka kliniska val ska vara ledstjärnan. Vi behöver bli bättre på att avstå de insatser som inte gör nytta för patienten.

Arbetet med att utveckla vården måste fortsätta. Mobila team, vård i hemmet och egenmonitorering är självklara delar i framtidens vård men också ett utökad uppdrag för primärvården. Vårt kanske viktigaste utvecklingsområde är det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Vi behöver helt enkelt arbeta tillsammans med andra aktörer för att skjuta upp tidpunkten när man behöver hälso- och sjukvårdens tjänster.

Ekonomi

Trots starka ekonomiska resultat i regionen de senaste åren väntas nu två ekonomiskt besvärliga år. Region har för 2024 ett prognosticerat negativt resultat på 926 (februari 2024) miljoner kronor. De ekonomiska utmaningarna är en konsekvens av generella kostnadsökningar och att inflationen bidrar till ökade kostnader för pensioner.

År 2024 ökar pensionskostnaderna med 800 miljoner kronor. År 2025, när pensionskostnaderna bedöms vara tillbaka på en mer normal nivå, räknar man med ett resultat på 218 miljoner vilket motsvarar 2 procent av skatter och bidrag. Å andra sidan måste regionen enligt balanskravsreglerna återställa underskottet för året 2023 och 2024 vilket vi gör tack vare våra tidigare årsöverskott. Samtidigt ökar de långsiktiga behoven av välfärd många år framöver inte minst genom att invånarna över 80 år blir allt fler.

Resultatet för Hälso- och sjukvårdsnämnden 2023 uppgick till -1 033 miljoner kronor vilket var sämre mot budgeterat. Det är enligt vår uppfattning inte realistiskt att möta ett ökat underskott med skattehöjningar och väsentligt fler medarbetare. Det behövs en omställning av sjukvården med nya arbetssätt, nya digitala lösningar och ökad produktivitet. Det finns dock några åtgärder som skulle göra stor skillnad även på kort sikt och ett exempel är att minska kostnaden för inhyrd personal. Målet om att endast 2 % av personalkostnaderna ska bestå av inhyrd personal måste uppnås senast under planperioden. Vi är djupt bekymrade över den bristande handlingskraften från det moderatledda styret och Sverigedemokraterna. Deras passivitet och felaktiga prioriteringar kan leda till allvarliga försämringar för invånarna i Västmanland samtidigt som det ekonomiska underskottet eskalerar.

Uppdrag

34. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder säkerställa att förvaltningar och verksamheter kontinuerligt förbättrar och effektiviserar arbetssätt och tjänster för att uppnå balans mellan verksamhet och finansiering.
35. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa åtgärder som över tid leder till ökad effektivitet och sänkt kostnadsutveckling i hälso- och sjukvården.
36. Under planperioden ska regionstyrelsen säkerställa att det ställs krav på kollektivavtal vid upphandlingar.
37. Under 2025 ska regionstyrelsen säkerställa att starta projektering och bygga ett parkeringshus på sjukhusområdet i Västerås.
38. Regionstyrelsen ska säkerställa att våra intäktsfinansierade verksamheter är kostnadseffektiva

Resultat					
	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
<i>Belopp i miljoner kronor</i>	2023	2024	2025	2026	2027
Verksamhetens intäkter	2 224	1 880	2 269	2 291	2 314
Verksamhetens kostnader	-12 429	-11 550	-12 484	-12 920	-13 210
Avskrivningar	-379	-402	-307	-338	-413
Verksamhetens Nettokostnader	-10 583	-10 072	-10 523	-10 967	-11 309
Skatteintäkter	7 616	7 748	8 104	8 413	8 735
Generella statsbidrag och utjämning	2 543	2 636	2 817	2 901	2 981
Verksamhetens resultat	-424	312	398	347	407
Finansiella intäkter	589	144	126	140	143
Finansiella kostnader	-474	-509	-307	-261	-315
Resultat efter finansiella poster*	-308	-53	218	226	234

Resultat efter finansiella poster 2024 motsvarar det budgeterade resultatet enligt balanskravet före ianspråktagande av avsättning i eget kapital. Budgeterat resultat 2025-2027 motsvarar 2 % av skatter och generella statsbidrag (god ekonomisk hushållning)

Nettokostnadsutveckling 13,1% -4,8% 4,5% 4,2% 3,1%
Nettokostnadsutveckling 2023 beräknas utifrån utfall 2022.
Nettokostnadsutveckling budget 2024 beräknas utifrån utfall 2023.

Resultat enligt god ekonomisk hushållning	203	208	218	226	234
---	------------	------------	------------	------------	------------

	511	261	0	0	0
--	-----	-----	---	---	---

Ramar				
<i>Regionersättning i miljoner kronor</i>	Budget	Budget	Plan	Plan
<i>Summa fördelat till nämnder och förvaltningar</i>	2024	2025	2026	2027
<u>Verksamhet under nämnd</u>				
Hälso- och sjukvårdsnämnden	8 712,6	8 907,6	9 097,7	9 492,1
<i>varav Vårdval</i>	1 396,2	1 421,0	1 423,6	1 485,3
Kollektivtrafiknämnden	359,8	407,0	391,4	407,1
Regionala utvecklingsnämnden	165,6	166,4	168,3	175,0
<u>Verksamhet under Regionstyrelsen</u>				
Fastighets- och serviceförvaltningen	23,7	28,0	28,0	28,2
Regionkontoret	265,7	373,7	377,9	393,0
<i>varav omfördelning interhandel</i>		107,3	108,5	112,8
<u>Övrigt</u>				
Politisk verksamhet och patientnämndens kansli				
Patientnämnden inkl kansli	6,5	6,5	6,6	6,8
Förtroendevalda och bidrag till politiska partier	48,1	48,0	48,5	50,2
Revisionen	5,9	5,1	5,1	5,3
Summa fördelat till nämnder och förvaltningar	9 587,8	9 942,4	10 123,5	10 557,7
Anslaget till regionstyrelsens förfogande	600,3	609,8	791,0	811,3
<i>varav statsbidrag</i>	332,1	326,9	300,0	300,0
SUMMA VERKSAMHET	10 188,1	10 552,2	10 914,5	11 369,0
Gemensamma kostnader och intäkter	-116,2	-30,7	52,2	-60,2
SUMMA DRIFTBUDGET (nettokostnader)	10 071,9	10 521,5	10 966,7	11 308,8

Specifikation av anslaget till regionstyrelsens förfogande				
	Budget	Budget	Plan	Plan
<i>Belopp i miljoner kronor</i>	2024	2025	2026	2027
Omställning och kompetensutveckling	27,0	35,0	35,0	35,0
Personalpolitiska medel	4,0			
Utökning kollektivtrafiken (Mälardalen, TIB mm) (till ram)	32,0			
Fastighetsomställningskostnader	20,0	20,0	20,0	20,0
Akutsjukhus Västerås Projektering/genomförande	36,0	44,5	48,5	55,0
Cosmics utvecklingsprogram	18,0	18,0	16,0	18,0
Lågtröskelmottagning (till ram)	3,5			
Tillnyktringsenhet		4,5	9,0	9,0
Samverkan kring personer med skadligt bruk och beroende	2,0			
Nationella riktlinjer (GAP-analyser)	5,0	5,0	5,0	5,0
Forskning, innovation och kombinerade tjänster	10,0	10,0	10,0	10,0
Brandskyddsåtgärder	2,0			
LSS		11,0	11,0	11,0
Bredband och regionala utvecklingsmedel (till ram)	3,0			
Samordningsfunktion kulturskolor (till ram)	0,4			
TBE-vaccination barn (till ram)	4,0			
Avveckling Salbergafonden		5,0		
Vaccin kikhosta gravida (till ram)	1,0			
Primärvård (till ram)	7,0			
Avgiftsfri vård sexuellt våld	0,3	0,5	0,5	0,5
Kris och beredskap	3,0	4,0	4,0	4,0
Investeringskostnader Nytt akutsjukhus				3,8
Generell välfärdssatsning		20,0	20,0	20,0
Kultur och folkbildning		5,0	5,0	5,0
Summa övrigt	178,2	182,5	184,0	196,3
Förutsätter statsbidrag				
Kvinnorsjukvård, specialist- och primärvårdsverksamhet	20,0	20,0		
Psykisk hälsa (endast regionens del enligt SKR 2023)	37,5	25,2	25,2	
Kortare väntetider i cancer vården	10,0	10,0	10,0	
Rehabkoordinatorer (generellt stb)	9,7	9,7	9,7	
God och nära vård	80,5	70,0	70,0	
<i>varav satsning på nytt personal och arbetsgivarprogram 4 mnkr 2024-2026</i>				
<i>varav ökad ambitionshöjning ST-läkare i primärvården 5,1 mnkr 2024-2026</i>				
<i>varav seniorhälsovårdsprogram 2 mnkr 2024-2026</i>				
Civilt försvar	16,7	20,0	20,0	
Civilt försvar beredskapsläkemedel	13,3			
Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården inkl statsbidrag Fler vårdplatser	80,0	170,0	70,0	
<i>varav ytterligare satsning på tillgänglighet BUP med 4 mnkr 2024-2026</i>				
<i>utöver det som i överenskommelsen är direkt styrt mot BUP</i>				
Återhämtningsbonus	9,0	0,0		
Flera vårdplatser	53,4	0,0		
Fysisk aktivitet på recept	2,0	2,0		
Övriga statsbidrag			95,1	300,0
Summa statsbidrag	332,1	326,9	300,0	300,0
Summa reserverat	510,3	509,4	484,0	496,3
Egentligt oförutsett/budgeteringsmarginal	90,0	100	100,0	100,0
Oreserverat		0,0	207,0	215,0
Summa till regionstyrelsens förfogande	600,3	609,8	791,0	811,3

Förslag investeringsramar

Belopp i miljoner kronor	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 20230
Inventarier och utrustning	260	218	525	380	630	475	223
Byggnadsinvesteringar	1062	1621	1501	1558	1487	1632	793
varav akutsjukhus Västerås	728	1167	1218	1241	626	516	187
Investeringar totalt	1322	1839	2026	1938	2117	2107	1016

Förslag låneramar

Belopp i miljoner kronor	Behov 2024	Behov 2025	Behov 2026	Behov 2027
Bankkontokredit	1500	1000	1000	1000
Låneram	1400	3200	5500	7300
Totalt	2900	4200	6500	8300

Belopp i miljoner kronor	Behov 2024	Behov 2025	Behov 2026	Behov 2027
Lån nyupptagna	800	1800	1848	1348
Säkerhetsmarginal	600	600	453	453
Lånebehov	1 400	2 400	2 300	1 800

Ramförändringar i miljoner kronor	2024	2025	2026	2027
<u>Verksamhet under nämnd</u>				
Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN)	8 712,6			
LPIK uppräknig		0,0	79,8	293,7
Kostnadsökning läkemedel		106,6	82,9	87,7
Förstärkning		170,0		
Demografi uppräknig vårdval		0,2	5,1	4,8
Flytt av BT studierektor		0,2		
Lågtröskelmottagning		3,5		
TBE vaccination (från RS anslag)		4,0		
Vaccin kikhosta gravida (från RS anslag)		1,0		
Primärvård (från RS anslag)		7,0		
Omfördelning internhandel		-97,4		
varav Vårdval	1 396,2			
LPIK uppräknig		0,0	15,4	56,9
Demografi uppräknig vårdval		0,2	5,1	4,8
Förstärkning		23,7		
Ändrad finansieringsform Regionkontoret		-0,3		
Omfördelning vaccinationssamordnare		1,2		
Kollektivtrafiknämnden (KTN)	359,8			
LPIK uppräknig		0,0	3,9	14,4
Utökning kollektivtrafik (från RS anslag)		30,0		
Förstärkning		20,0		
Omfördelning internhandel		-2,65		
Regionala utvecklingsnämnden (RUN)	165,6			
LPIK uppräknig		0,0	1,8	6,6
Bredband och regionala utvecklingsmedel från RS anslag		3,0		
Samordningsfunktion kulturskolor (från RS anslag)		0,4		
Omfördelning internhandel		-2,55		
<u>Verksamhet under Regionstyrelsen</u>				
Fastigheter och service (FSF)	23,7			
LPIK uppräknig		0,0	0,05	0,18
Justering tomställda lokaler		4,30	0,00	0,00
Regionkontoret (RK)	265,7			
LPIK uppräknig		0,0	4,2	13,4
Flytt av BT studierektor		-0,2		
Omfördelning internhandel		107,3		
ersättning ökad hyra KTC		0,9		
<u>Övrigt</u>				
Politisk verksamhet och patientnämndens kansli	60,5			
Patientnämnden, LPIK uppräknig		0,0	0,07	0,2
Förtroendevalda, LPIK uppräknig		0,0	0,53	1,9
Omfördelning internhandel		-0,07		
Revisionen, LPIK uppräknig		0,0	0,06	0,2
Summa	9 587,9	379,2	178,4	423,0

Prognos från SKR 2024-05-02

<i>Belopp i miljoner kronor</i>	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Skatteintäkter	7 748	8 104	8 413	8 735
Slutavräkning 2023				
Inkomstutjämningsbidrag	1 465	1 517	1 588	1 651
Kostnadsutjämningsbidrag	51	87	86	90
Regleringsavgift	104	102	61	16
Införandebidrag/tillägg	0	0		0
Statsbidrag för läkemedelsförmånen	1 016	1 111	1 166	1 225
Summa skatter och statsbidrag	10 384	10 921	11 314	11 717

Uppdrag

1. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder arbeta för att regionen får ner sjukfrånvaron till i nivå med rikssnittet.
2. Region Västmanland erbjuder från och med 2025 arbetsskor till samtlig hälso- och sjukvårdspersonal, inklusive personal inom kök och städ.
3. Under planperioden ska kostnaden för hyrpersonal inte överstiga 2 %.
4. Under planperioden ska 35 miljoner årligen satsas på personalens möjligheter till vidareutbildning.
5. Under 2025 uppdras åt regionstyrelsen att ta fram ett åtgärds paket för att öka tryggheten och säkerheten för personal och patienter.
6. Under planperioden uppdras åt regiondirektören att hitta ett tydligt, långsiktigt och hållbart system för att kompensera vidareutbildning, erfarenhet och mentorskap.
7. Samtliga verksamheter ska säkerställa personalens arbetsvillkor och arbetsmiljö för ett hållbart arbetsliv
8. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att arbetet med förflyttning mot nära vård avancerar och konkretiseras.
9. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att åtgärder genomförs för att uppnå vårdgarantin.
10. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden prioritera hälsofrämjande och förebyggande insatser riktade mot målgrupper och geografiska områden som riskerar hög ohälsa.
11. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa utveckling av befintliga familjecentraler och etablering av nya i områden med behov
12. Under 2025 ska hälso- och sjukvårdsnämnden garantera en fast läkarkontakt för äldre och kroniker.
13. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden ta fram en handlingsplan för att vi senast 2029 ska uppnå målet om max 1100 patienter per läkare i primärvården
14. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att läkarstödet till den kommunala hälso- och sjukvården ökar.
15. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att antalet hälsosamtal för 50-åringar ökar.

16. Under 2025 ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att under det sista året som tandvården är avgiftsfri ska alla som omfattas kallas till en tandhälsokontroll
17. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa ett professionellt omhändertagande i den långsiktiga traumavården för personer utsatta för sexuellt våld.
18. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att arbetet med långsiktig rehabilitering stärks.
19. Under planperioden ska en reviderad lokalförsörjningsplan för sjukhuset i Köping tas fram som inkluderar den verksamheten som finns idag.
20. Under 2025 ska regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden utreda och redovisa förslag på verksamheter som kan återtas i egen regi.
21. Som ett led i att motverka välfärdsbrottsligheten behöver regionen skapa strukturer och rutiner för att stoppa felaktiga fakturor och utbetalningar till privata vårdgivare.
22. Införa brukarrevisioner på ett strukturerat sätt.
23. Peer support införs på lämpliga verksamheter.
24. Under 2025 organisera intraprenaden under Hälso- och sjukvårdsförvaltningen för bättre kontroll och insyn
25. Under planperioden ska alla anställda inom hälso- och sjukvården och tandvården genomgå Socialstyrelsens utbildningsmaterial för att bekämpa rasism i vården.
26. Att under 2025 ta fram en plan hur regionen säkerställer att varje barn eller ungdom får vård på rätt nivå när det gäller psykisk ohälsa.
27. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden i samverkan med andra aktörer verka för en ökad utbyggnad av bredband och för en ökad användning av digitala tjänster i Västmanlands län.
28. Regionstyrelsen ska säkerställa tillgången till laddinfrastruktur ska finnas vid samtliga sjukhus vid planperiodens slut.
29. Under 2025 ska kollektivtrafikförvaltningen ges i uppdrag att utreda möjligheterna till införande av studentrabatt, avgiftsfritt sommarlovskort samt avgiftsfria resor med kollektivtrafiken till screeningverksamhet.
30. Vid alla investeringar och reinvesteringar ska energieffektiva lösningar prövas där förnyelsebar energi ska prioriteras.
31. Regionala utvecklingsnämnden ska i samverkan med andra aktörer verka för att stärka länets kompetensförsörjning.

32. Regionstyrelsen ska säkerställa fortsatta satsningar för att utveckla länets kultur och folkbildning
33. Kollektivtrafikförvaltningen får i uppdrag att införa en direktförbindelse mellan Skinnskatteberg och Västerås.
34. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder säkerställa att förvaltningar och verksamheter kontinuerligt förbättrar och effektiviserar arbetssätt och tjänster för att uppnå balans mellan verksamhet och finansiering.
35. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa åtgärder som över tid leder till ökad effektivitet och sänkt kostnadsutveckling i hälso- och sjukvården.
36. Under planperioden ska regionstyrelsen säkerställa att det ställs krav på kollektivavtal vid upphandlingar.
37. Under 2025 ska Regionstyrelsen säkerställa att starta projektering och bygga ett parkeringshus på sjukhusområdet i Västerås.
38. Regionstyrelsen ska säkerställa att våra intäktsfinansierade verksamheter är kostnadseffektiva

Socialdemokraternas förslag till fullmäktiges beslut

1. Skattesatsen för den regionskatt som ingår i den preliminära inkomstskatten fastställs för år 2025 till 10,88 %.
2. Ram om 5,1 miljoner kronor till revisorerna 2025 fastställs.
3. Ram om 6,5 miljoner kronor till patientnämnden inklusive kansli 2025 fastställs.
4. Ramen för 2025 års investeringar fastställs till 1 839 miljoner kronor.
5. Planeringsunderlag för investeringar fastställs för 2026 till 2 026 miljoner kronor och för 2027 till 1 938 miljoner kronor.
6. Regionstyrelsen får i uppdrag att se över investeringsramarna och investeringsbehoven inför planperioden 2026 – 2028.
7. Regionstyrelsen har rätt att bevilja externa investeringar utanför beviljade ramar under förutsättning att full kostnadstäckning finns för investeringen.
8. Regionstyrelsen får i uppdrag att i enlighet med investeringspolicyn fastställa investeringsplanen för 2025.
9. Regionstyrelsen har under planperioden rätt att nyupplåna, det vill säga öka regionens skulder under planperioden, till maximalt 6 500 miljoner kronor (exklusive bankkontokredit). (Den totala låneramen inklusive bankkontokredit om 1 500 miljoner kronor uppgår då till totalt 8 800 miljoner kronor under planperioden).
10. Regionstyrelsen har under planperioden rätt att omsätta lån, det vill säga låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under planperioden.
11. Bankkontokreditens storlek fastställs till maximalt 1 500 miljoner kronor.
12. Resultat-, kassaflödes- och balansbudget för 2025 samt planer för 2026 och 2027 fastställs.
13. 2025 års ramar samt planer för 2026 och 2027 för nämnder och förvaltningar fastställs.
14. 2025 års ramar samt planer för 2026 och 2027 för övrig verksamhet fastställs.
15. Budget för gemensamma kostnader och intäkter för 2025 samt planer för 2026 och 2027 fastställs.
16. Regionstyrelsen får i uppdrag att vid behov omfördela medel mellan de olika ramarna.
17. Regionstyrelsen får i uppdrag att fördela reserverade medel till respektive verksamhet.
18. Regionstyrelsen får i uppdrag att fatta beslut om de medel som inte reserverats i anslaget till styrelsens förfogande.
19. Regionstyrelsen äger rätt att fördela ut tillkommande statsbidrag under året.
20. Specificerade poster i anslaget till regionstyrelsens förfogande 2025 får, under förutsättning att de finns upptagna i respektive förvaltningsplan, ianspråkta av respektive nämnd och förvaltning i samband med fastställande av förvaltningsplan.

Fullmäktiges beslut om uppdrag

Socialdemokraternas förslag till fullmäktiges beslut

1. Uppdrag inom samtliga ansvarsområden fastställs.
2. Regionstyrelsen och samtliga nämnder ska säkerställa att respektive förvaltning genomför och återrappporterar uppdrag och måluppfyllelse.
3. Skattesatsen för den regionskatt som ingår i den preliminära inkomstskatten fastställs för år 2025 till 10,88%.
4. Förslag till budget för 2025 och ramar för 2026-2027 fastställs.